

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

มะเร็งเม็ดโลหิตขาวเป็นโรคของเนื้อเยื่อที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเยื่อที่สร้างเม็ดโลหิต(ไขกระดูก ม้าม และต่อมน้ำเหลือง) เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งปริมาณและคุณภาพของเม็ดโลหิต โดยสร้างเม็ดโลหิตขาวที่เจริญเติบโตไม่เต็มที่มากมายอย่างควบคุมไม่ได้ และเม็ดโลหิตขาวที่ผิดปกตินี้มีทั้งชนิดที่ทำหน้าที่ได้(เซลล์เม็ดเลือดขาวเจริญเติบโตเต็มที่)และทำหน้าที่บกพร่อง(เซลล์เม็ดเลือดขาวเจริญเติบโตไม่เต็มที่) ยังมีผลให้การสร้างเม็ดโลหิตแดง(red blood cells) และเกร็ดเลือด (platelets) ลดต่ำลงด้วย ทำให้ผู้ป่วยมาพบแพทย์ด้วย ปัญหา ซีด (เม็ดโลหิตแดงต่ำ) เลือดออกง่าย(เกร็ดเลือดต่ำ) และติดเชื้อง่าย(เม็ดเลือดขาวทำหน้าที่บกพร่อง) (นรินทร์, 2538ก; นงลักษณ์, 2540; สมจิต, 2543; Crouch, 2000; Pastorek, 1998) การรักษามะเร็งเม็ดโลหิตขาวด้วยเคมีบำบัดมีเป้าหมายเพื่อกำจัดเซลล์มะเร็งให้หมดไป โดยไม่ทำลายหรือรบกวนการทำงานของเซลล์ปกติ ช่วยทำให้ผลการรักษาดีขึ้น มีระยะที่โรคสงบอย่างสมบูรณ์นานขึ้นจนถึงขั้นหายได้ในมะเร็งเม็ดโลหิตขาวบางชนิด (นรินทร์, 2538ข; นงลักษณ์, 2540; สุมิตรา, 2536; Crouch, 2000; Lubejko & Ashley 1998) แต่อย่างไรก็ตามยังพบอาการข้างเคียงที่สำคัญคือมีการทำลายเซลล์ปกติไปด้วย ก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ มากมาย พิษที่รุนแรงที่พบได้บ่อย คือการกดการทำงานของไขกระดูก ทำให้เกิดภาวะโลหิตจาง เลือดออกง่าย และติดเชื้อง่าย ส่วนภาวะแทรกซ้อนอื่นๆ ได้แก่ ผสมร่วง คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร เจ็บในช่องปาก มีแผลในช่องปาก ท้องเดิน และปวด เป็นต้น (สุมิตรา, 2536; Crouch, 2000; Lubejko & Ashley 1998) ภาวะแทรกซ้อนต่างๆเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุให้ผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด ต้องเผชิญกับความทุกข์เพิ่มมากยิ่งขึ้น เมื่อเกิดภาวะวิกฤตการณ์ของชีวิตเช่นนี้ บุคคลย่อมแสวงหาวิธีการต่างๆเพื่อบรรเทาความทุกข์ทรมานให้กับตนเอง นอกเหนือจากการได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด เช่น จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีการปฏิบัติสืบต่อกันมา หรือการแสวงหาสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจและจิตวิญญาณ โดยเฉพาะความเชื่อตามศาสนา ดังที่จันฉัง (2527) กล่าวว่า ชีวิตคนไทยเราส่วนใหญ่มีความผูกพันกับพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต ด้วยพระพุทธศาสนามีหลักการและแนวปฏิบัติที่สนองความต้องการของชีวิตและสังคมหลายประการ โดยเฉพาะช่วงเกิดวิกฤตการณ์ในชีวิต เช่น การเจ็บป่วยร้ายแรงหรือเผชิญกับความตาย จนแทบจะทำให้บุคคลนั้นไร้บูรณาการแห่งชีวิต ศาสนาเป็นแหล่งสุดท้ายที่บุคคลหันไปพึ่งเพื่อให้ใจสงบและปลอบประโลมจิตใจ ซึ่งสอดคล้องกับที่ คึกฤทธิ์ (2522) กล่าวว่า หลักของพระพุทธศาสนาที่กล่าวว่าชีวิตอยู่ภายใต้กฎไตรลักษณ์ (อนิจจัง ทุกขังและอนัตตา) นั้น มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง ทำให้เกิดการยอมรับความทุกข์ได้อย่างสงบ รวมทั้งความเชื่อเรื่องกรรม ถ้าบุคคลประสบเคราะห์ร้ายอย่างใดอย่างหนึ่งจะอาศัยความเชื่อเหล่านี้มาดับทุกข์ได้

ปัจจุบันการพยาบาลไทยได้บูรณาการองค์ความรู้การพยาบาลแบบองค์รวม ที่ให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยได้แสวงหาวิธีอื่นมาใช้ร่วมกับการรักษาของแพทย์ หรือการรักษาแบบพหุลักษณะ เช่น การนวด การผ่อนคลาย การทำสมาธิ การคิดในทางบวก การสร้างจินตภาพ การสัมผัส การใช้สมุนไพร หรือธรรมชาติบำบัด เพื่อช่วยแก้ไขสุขภาพที่แต่ละบุคคลกำลังเผชิญอยู่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น (รุจิณาด, 2539; Blattner, 1981) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ที่มองชีวิตว่าเกิดขึ้นจากเหตุและปัจจัยที่อาศัยกันอย่างเหมาะสม พระพุทธเจ้าทรงตรัสเรียกชีวิตว่า ขันธ์ 5 อันได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ และคนต้องดูแลสุขภาพตามหลักพุทธธรรมทั้งชีวิต(ขันธ์5)ไปพร้อมๆกันไม่แยกส่วนดูแลเพื่อส่งเสริมให้ชีวิตสมดุล (ปิฎก(ป. อ. ปยุตโต), 2538; จรรยา, 2543) อาจกล่าวได้ว่ากิจกรรมการพยาบาลแบบองค์รวมสอดคล้องกับหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ที่พุทธศาสนิกชนสามารถนำมาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้ทั้งภาวะสุขภาพดี เบี่ยงเบนเล็กน้อยหรือภาวะวิกฤตของชีวิต ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีหลักธรรมข้อใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับธรรมปฏิบัติและสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับการรักษาด้วยเคมีบำบัด เพื่อเป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้ป่วยเหล่านี้ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาว่ามีหลักธรรมข้อใดของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการลดความทุกข์ตามการรับรู้ของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด
2. ศึกษาเทคนิคตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาในข้อที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อลดความทุกข์ให้กับผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด
3. หารูปแบบการประยุกต์ ใช้หลักธรรมที่สอดคล้องกับกับหลักการพยาบาลและการปฏิบัติของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด

คำถามการวิจัย

1. หลักธรรมของพระพุทธศาสนาที่มีผลต่อการลดความทุกข์ตามการรับรู้ของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด มีข้อใดบ้าง
2. รูปแบบการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยมะเร็งเม็ดโลหิตขาวที่ได้รับเคมีบำบัด เป็นอย่างไร